

XXV. ÉVFOLYAM 7. SZÁM 2015.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK ÉS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE - KÓTA LAPJA

45 ÉVES A KÓTA

A 45 éves KÓTA köszöntése (Kocsis Klára)	3-4. oldal
Ünnepi koncert a 45 éves KÓTA tiszteletére – KÓTA DÍJ átadás (Kocsis Klára)	4-5. oldal
2015. október 4. – KÓTA DÍJ átadás – Dr. Mindszenty Zsuzsánna ünnepi beszéde	6. oldal
Ádám Jenő szobrának avatása (Márkusné Natter-Nád Klára)	6-7. oldal
Ádám Jenő emlékezete (Berkesi Sándor)	8-9. oldal
Tartós napvilág – 25 éves a Debreceni Sol Oriens Kórus (Aczél Ákos)	9-10. oldal
30 éves az Illés Mihály alapította Szegedi Liszt Ferenc Kamarakórus (Hollós Petra)	10-11. oldal
Emlékhangverseny Somorján (Dr. Ittész Mihály)	11-12. oldal
Legyen öröm az énektanulás! (Mészárosné Surányi Olga)	12-14. oldal
A XI. Kodály Szaktábor – Magyarpolány, 2015. szeptember 25-27. (Nagy Tiborné Nyári Ágnes)	14-15. oldal
Katonadalos találkozó Taszáron (Utasiné Kenderák Tímea)	15-16. oldal
NépZeneSzó	
Fonóházi hangulatot idéztek (Nagy Tiborné Nyári Ágnes)	17. oldal
Egy kis technika... 115. (Dr. Bruckner Adrienne)	18. oldal
Társadalmi kérdések , keresztény válaszok a művészetben (Viadana Kórus- és Zenekari Egyesület)	18. oldal
Bárdos Szimpózium 2016 – Felhívás (Dr. Sárosi-Szabó Márta)	19. oldal
Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek – Felhívás (Dr. Bruckner Adrienne)	19. oldal

Hátlap: KÓTA falinaptár 2016

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA 2015. december 13-án 19.30 órakor

ÜNNEPI KODÁLY HANGVERSENYT

rendez

Kodály Zoltán születésének 133-ik évfordulója alkalmából
a **Zeneakadémia Nagytermében**

A hangversenyre tisztelettel meghívjuk és szeretettel várjuk!
A hangverseny védnöke Kodály Zoltánné Péczely Sarolta

Közreműködik:

Miraculum Gyermekkórus - Kecskemét, vezényel: **Durányik László**
Komlói Pedagógus Kórus, vezényel: **Dr. Szabó Szabolcs**
Orgonán közreműködik **Tóth Gábor**

ELTE Nőiakar, vezényel: **Dr. Mindszenty Zsuzsánna**
Zongorán közreműködik: **Weisenfeld Melinda**
Prelude Vegyeskar, vezényel: **Kabdebó Sándor**

A belépés díjtalan, de jegyet igényelni kell a Zeneakadémia pénztárában ill.
a KÓTA irodájában /06-1 225-3713, Mobil: 06-30 943-0933 e-mail: kota@kota.hu/

A 45 ÉVES KÓTA KÖSZÖNTÉSE

A zene világnapján

Két nagyszabású ünnepi hangversennyel és egy könyvbemutatóval ünnepelte idén október 4-én a zene világnapját a KÓTA. A rendezvényeknek különös jelentőséget az adott, hogy ugyancsak idén ünnepli a KÓTA fennállásának 45. évfordulóját is.

A délelőtti hangversenyt és annak részeként *K. Udvari Katalin* Művelődéstörténeti kincsestár című könyvének bemutatóját a budapesti Nádor Teremben tartották, rendezője a **Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület** és a **Püski Kiadó** volt. Az ünnepi eseményen megjelentek a KÓTA 45 éves történetének kiemelkedő hazai és külföldön élő személyiségei valamint a kórusélet és a bemutatott könyv jeles képviselői.

Ünnepi beszédet *Szőnyi Erzsébet* Kosuth-díjas zeneszerző, Kiváló Művész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem ny. tanszékvezető egyetemi tanára, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze mondott. Egyebek közt arra emlékeztetett – miként *K. Udvari Katalin* könyvéhez írott előszavában is írta –, hogy nemzetközi hírű kórusaink és iskolai zenetanításunk sikere, fellendülése „nem magától lett”, hanem három dolog alapozta meg. Először „a kórusok tevékenységét szemmel tartó és azt támogató mozgalom”, vagyis az 1948–1950 közt szervezett alakult Bartók Béla Szövetség (amelyben Kodály Zoltán is oroszlánrészt vállalt). Másodszor a nyomában létrejött, 1970–1990 közt létező Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA), amely átalakulva most ünnepi fennállásának 45. évfordulóját. Harmadszor pedig az olyan kivételes személyiségek, mint a KÓTA alapító, első főtájkára, *Maróti Gyula*, akinek emléket állít a most megjelent és bemutatott Művelődéstörténeti kincsestár – Válogatás dr. *Maróti Gyula* (1912–2004), a Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA) alapító főtájkárának magán dokumentum-gyűjteményéből című könyv. *Szőnyi Erzsébet* méltató szavainak az adott különösen becses értéket, hogy ő azon kevesek egyike, aki nagy idők tanújaként a fent említett három összetevőnek nemcsak személyes átélője, hanem tevékeny részese is volt.

A délelőtti hangversenyen az esemény súlyához, jelentőségéhez illően kóruséletünk, népzeneünk színe-javából kaptunk reprezentatív összeállítást. Elsőként a **Hunyadi János Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola Kiskórusa** énekelt Kodály-, Vásárhelyi- és Kocsár-műveket,

a tőle megszokott magas színvonalon, *Tóth Annamária* vezényletével. Az alsó tagozatosokból álló kórus a Budapesti Éneklő Ifjúság kórustalálkozóján 2012-ben és 2014-ben elnyerte Az Év Kórusa címet. Őket hallgatva biztosak lehetünk abban, hogy ezekből a kisiskolásokból zeneszerető és -értő, kóruséneklést is kedvelő felnőttek lesznek. Ezután a most megjelent

könyvből hangzott el részlet, *Maróti Gyula*: *Pünkösdi Zenei Ünnepségek Kecskemét, 1949* című írását, *Szentkirályi Márta* és az első zenei általános iskola emléket idéző sorokat olvasta fel *Szedlacsek Katalin*. Majd egy magyarországi bemutató következett: *Körmendi Klára* Liszt-díjas és Bartók-Pásztory-díjas zongoraművész adta elő *Gyulai Elemér III.* szonátájának I. allegro tételét. Őt követően a magyar népdal egyik avatott előadója, *Petrás Mária* lépett a pódiumra, csángó népdalokat énekelt. A magyar örökség díjas és magyar művészetért díjas énekművész ezzel zenei kultúrkincsünk legősibb vidékére kalauzolt el bennünket, a csángó dalokban a Kodály által kedvelt ún. lokriszi hangsort is megcsillogtatta a hallgatóság előtt.

A könyv szerzője, *K. Udvari Katalin* – akinek eddig is több kórusérettel és a kodályi értékekkel foglalkozó könyve jelent meg – is megszólalt. Elbeszélte most bemutatott könyve születésének, formálódásának folyamatát. Eszerint eredetileg *Maróti Gyula* műveiből összeállított katalógust, majd emlékkönyvet szeretett volna, de a téma sokszínűsége és gazdagsága, a bőség zavara miatt könyve végül – az olvasók és a szakma szerencséjére – jókora kultúrtörténeti tablóvá szélesedett. Szavai nyomán és a könyvbe beleolvasva megbizonyosodhattunk arról, hogy a Művelődéstörténeti kincsestár valóban hiánypótló és rendkívül becses kordokumentum, amely nemcsak az asztalosságból a többszörös egyetemi tanársáig, könyvek és cikkek szerzőségéig, a zenei élet és a magyar nyelv, a népművelés egyik meghatározó voltáig ívelő *Maróti Gyula*-életutat mutatja be dokumentatív erővel, hanem egyúttal a XX. századi kórus- és zenei életünk hőskorától napjainkig vezető útról, a szinte az egész XX. századot átívelő, napjainkig tartó művelődéstörténeti fejlődésről is hiteles képet rajzol, számos adatával és az összefüggések feltárásával. Ezért – miként a szerző is jelzi könyve ajánló soraiban – bizvást ajánlja egyaránt zenészeknek, kórusérettel foglalkozóknak, iskolásoknak, tanároknak, zeneszeretőknek, művelődéstörténet iránt érdeklődőknek.

Érdekfeszítő beszámolója után *Pásztor Zsuzsa* aranydiplomás zongoraművészt, az ELTE egykori tanárát, a Psalmus Humanus Egyesület tagját köszöntötték 80. születésnapja alkalmából, akinek életpályája példamutató a mai korosztályok számára. Majd ismét egy részlet következett a könyvből: *Tóth László*: *Miért vagyok kórustag? – Egy Vasaskórustag emlékei a 60-as évekből* című írását olvasta fel *Stipkovits Fülöp*. *Tóth László* egyebek közt azt a ma is megszívlelendő igazságot fogalmazta meg, amelyről manapság hajlamosak vagyunk megfeledkezni, nevezetesen, hogy a kórusélet a magánélet

is alakítja – nemcsak az ő, hanem a felesége és hat gyermeke élete is a Vasas-kórushoz kötődött. Ugyanis a kórus egyúttal a társasági élet alakítója, értéke, hiszen sok magányos embernek ez jelenti az egyetlen családot.

A délelőtti koncert méltó megkoronázása az utolsó fellépő, a **Musica Nostra Nőikar** volt *Mindszenty Zsuzsánna*, Liszt-díjas karnagy, a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége (KÓTA) elnöke, az ELTE Zenei Tanszékének tanára vezényletével. Előadásukban bemutatót kaphattunk a jövőendő

karvezetők énekkari kultúrájából, egy magasan integrált, szép hangú kórus és értő karnagya művészi értékeiből.

Az ELTE BTK Zenei Tanszékének hallgatóiból 1994-ben alakult, kétszeres Artisjus-díjas együttes Bartók három ismert kórusművét szólaltatta meg (Tavaszi Madárdal és a parlando előadásmódja miatt különösen nehéz karnagyi feladatot jelentő Isten veled!), utána Szőnyi Erzsébet három művét hallhattuk a Musica Nostrától: részletet a Hat középkori himnuszról Sík Sándor fordításában, a Szűz Mária dicséretét és a játékos, ütőhangszerrel kombinált Szamáréneket.

Kocsis Klára

ÜNNEPI KONCERT A 45 ÉVES KÓTA TISZTELETÉRE – KÓTA DÍJ ÁTADÁS

A másik zene világnapjai esemény a KÓTA által rendezett esti hangverseny volt a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium dísztermében. Ez a rendezvény nemcsak a KÓTA fennállása 45. évfordulójának és a zene világnapjának örömmünnepe volt, hanem annak ünnepe is, hogy az újból kedvezőbb anyagi feltételek miatt gazdagabbak, sokrértőbbek lehettek a KÓTA-díjak, akárcsak hajdanán. Az ünnepi hangverseny megnyitóját *Mindszenty Zsuzsánna*, a KÓTA elnöke mondta. Ezt követően a zenei gálaműsorban az idej KÓTA-díjjal kitüntetettek léptek fel.

Előként újra a Nádor Teremben szereplő **Hunyadi János Énekzei**, **Nyelvi**

általános Iskola gyerekeit hallhattuk, de most nem a délelőtti Kiskórus, hanem a Nagykórus lépett fel, amelyben már felsősök is szerepeltek *Igaliné Büttner Hedvig* Artisjus-díjas

karnagy vezényletével, aki húsz éve áll együttese élén. Ezt követően a **Budapesti Monteverdi Kórus** állt a dobogóra *Kollár Éva* karnagy vezényletével, maradandó élményt nyújtva, magyar szerzők, Csemiczky

Miklós, Tamás Alajos, Orbán György, Gyöngyösi Levente, Szőnyi Erzsébet egy-egy kórusművét szólaltatva meg. Az ünnepi hangversenyen helyet kaptak hazai német nemzetiségi kórusok is, a

Budapesti Monteverdi Kórus

műsor összeállítói jóvoltából. Három együttesük is fellépett, először egyenként, majd közösen énekelve is. Vidám, több tangóharmonikával kísért dallamaik, népviseletbe öltözött kórustagjaik jókedvre derítették a közönséget, és ízelítőt kaphattunk a magyarországi német kultúrából, kedélyességéből is. Hallhattuk a **Mondschein**

Német nemzetiségi kórusok közös fellépése

Szekszárdi Német Nemzetiségi Kórust (karnagy: *Molnár Márta*, KÓTA-díjas), a **Felsőgallai Német nemzetiségi Dalkört** (karnagy: *Saltzer Géza*) és a **Fertőrákosi Német Dal és Kultúregyesületet** (kar-

Gyöngyöstarjáni Pávakör

nagy: *Harcz Katalin*). Végül a **Gyöngyöstarjáni Pávakör** énekelt (művészeti vezető: *Némethné Süveges Zsuzsanna*), hatalmas vastapsot aratva.

Az est fénypontja mégis kétségtelenül az idej KÓTA-díjak átadása volt. *Mindszenty Zsuzsánna* elnök, *Hraschek Katalin* elnökségi tag, *Vadász Ágnes* főtitkár nyújtotta át az erre érdemeseknek a KÓTA erről szóló oklevelét és hozzá az emléklapokt virágcsokor kíséretében, valamint az első ízben kiadott, 2016-os éves falinaptárt – amelyen a tizenkét hónaphoz tizenkét jeles magyar kórus művészi fotója látható.

2015-BEN KÓTA-DÍJAT KAPOTT

Kórus kategóriában:

1. *Hunyadi János Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola Nagykórusa* és tanáruk, *Igaliné Büttner Hedvig*.

2. A Csokonai Vitéz Mihály közönségi díjas *Budapesti Monteverdi Kórus* és *Kollár Éva* Liszt- és Artisjus-díjas karnagy, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével kitüntetett tanszékvezető egyetemi tanár, az MMA rendes tagja, a KÓTA tiszteletbeli elnöke.

3. A *Lautitia Kóruscsalád* és karnagyja, *Nemes József* Artisjus-díjas karnagy, zenepedagógus.

4. A *Budapesti Vándor Kórus* és *Németh Zsuzsanna* Artisjus-díjas karnagyja és zenepedagógus.

Mecénás kategóriában:

1. *Dr. Papp Sándor*, a Pozsonyi Pátria Rádió nyugalmazott főszerkesztője, a felvidéki népzenei minősítők fő szervezője.

2. Az *Egri Kulturális és Művészeti Központ* és *Kovács Katalin* igazgató és *Bimbó Zoltán* kulturális referens.

Karnagy kategória:

Sebellédi Valéria Liszt- és Artisjus-díjas karnagy, a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt és Köztársasági Elnöki Érdemérem tulajdonosa, a budapesti Erkel Ferenc Általános Iskola tanára, a KÓTA Művészeti Bizottságának tagja, a 35 éve alapított Magnificat Gyermekek- és Ifjúsági Kórus valamint a Vox Caelestis Vegyeskar alapítója, a 2001-es Kórusok Európai Nagydíjának és számos díjnak a birtokosa.

Kórusénekes kategória:

1. *Orosz Tamásné* kórusénekes, a váci Vox Humana Kórusban eltöltött 65 éves kórusmunkásságáért.

2. *Mónus Ferenc* népzenei szervezői és vezetői munkájáért, a népzenei kultúra és

hagyományok magas szintű ápolásáért.

Posztumusz kategória:

1. *Gerenday Endre* Csokonai-díjas karnagy, a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével kitüntetett főiskolai tanár.

2. *Szesztay Zsolt* Liszt-, Artisjus-, Weiner Leó-, Debrecen Kultúrájáért-díjas karnagy, főiskolai tanár, a Bárdos Leánykar alapító karnagyja.

Zenekari kategória:

1. A *Debreceni Lyra Szimfonikus Zenekar* és karnagyja, *Balogh József*.

Nemzetiségi kategória:

1. A *Fertőrákosi Német Dal- és Kultúregyesület* és *Harcz Katalin* művészeti vezető

Népzenei kategória:

1. A kétszeres Aranypáva nagydíjas *Gyöngyöstarjáni Pávakör* együttes és *Némethné Süveges Zsuzsa* művészeti vezető.

2. *Alföldy-Boruss István* néprajzkutató, kórusvezető, a MR zenei együtteseinek nyugalmazott igazgatója.

3. *Joób Árpád* népzene kutató, zenepedagógus, a nyíregyházi főiskola nyugalmazott tanszékvezető tanára, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kodály Társaság megyei tagcsoportjának vezetője.

4. *Csókai Rákóczi Férfikórus* és *Szíveri Szabolcs* művészeti vezető a vajdasági magyar népzenei hagyományok ápolásáért.

Zeneszerző kategória:

1. *Gyöngyösi Levente* Erkel-díjas, Bartók-Pásztory- és Artisjus-díjas, *Istvánffy Benedek*-díjas zeneszerző.

2. *Huszár Lajos* Erkel-díjas, Bartók-Pásztory- és Artisjus-díjas zeneszerző.

Életmű kategória:

1. *Csíky Boldizsár* Erkel-, Bartók-Pásztory-díjas, Enescu- és Berzsenyi-díjas karnagy, a Magyar Érdemrend

Tisztikeresztje kitüntetője.

2. *Réger Mónika* Artisjus-díjas karnagy.

3. *Tóth Ferenc* Liszt-díjas karnagy, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjének tulajdonosa, a Komlói Kodály Zoltán Iskola ének-zenei tagozta és a Komlói Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál alapítója, művészeti vezetője, a KÓTA tiszteletbeli tagja.

4. *Varga Károly*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Tanárképző Intézetének nyugalmazott vezető tanára, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjének tulajdonosa, művészeti díjas, Artisjus-díjas karnagy, a Magyar Rádió és Televízió többszörös nívódíjasa, Kiváló Pedagógus és Kiváló Népművelő díj tulajdonosa.

Tanári kategória:

1. *Sárosi-Szabó Márta*, a Debreceni Egyetem Szolfézs-zeneelmélet, Karvezetés Tanszék tanszékvezető tanára.

2. *Balogh Sándor* zenepedagógus, az Óbudai Népzenei Iskola tanára, a Pedagógiai Érdeméremért kitüntetett tulajdonosa.

A KÓTA-díjakon kívül átadták a **Bartók Béla Nemzetközi Kórusverseny Tiszteletbeli Nagykövete** címet is. A most KÓTA-díjjal kitüntetett *Balogh József* – aki egyúttal a Debreceni Bartók Béla Nemzetközi Kórusverseny igazgatója, ez alkalommal a következőknek nyújtotta át: *Erdei Péternek*, *Heltay Lászlónak*, *Kocsár Miklósnak*, *Kollár Évának*, *Mindszenty Zsuzsánnának*, *Párkai Istvánnak*, *Strausz Kálmánnak*.

Az ünnepi estét közös Himnusz éneklés zárta. Az este zenei és díjátadó része után végezetül barátságos beszélgetés, süteményezés és koccintás várta a kitüntetetteket és családtagjaikat.

Kocsis Klára

2015. OKTÓBER 4. KÓTA DÍJ ÁTADÁS

Dr. Mindszenty Zsuzsánna ünnepi beszéde

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves Vendégek, kedves kitüntetettek! A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége nevében köszöntöm Önöket!

A mai napon kettős ünnepünk van. Egyrészt ünnepeljük a KÓTA folyamatos fennállásának 45. évfordulóját- a délelőtti folyamán a Nádor tereben került bemutatásra az a rendkívül érdekes és értékes könyv, amely *Kultúrtörténeti Kincsestár* címmel számos fontos írást ad közre a magyar kórustörténelemről. Valójában a KÓTA elődszervezetének tekintik az 1867-ben Aradon létrejött Országos Magyar Dalár Egyesületet, melynek művészeti vezetője Erkel Ferenc volt, és titkára pedig Ábrányi Kornél. A kóruszövetség újkori történelmének kiindulópontja az 1948. decemberétől – 1950 január 1-ig - összesen alig több, mint egy évig - működő Bartók Béla Szövetség volt. Ezt követően a hatvanas években, egyre többször vetődött föl a gondolat, hogy a Bartók Szövetséghez hasonló szervezetet kellene létrehozni, amely egyfelől a kórusok érdekeit képviselné, másfelől pedig a szakmai kérdésekben az állami apparátus, a kulturális kormányzat partnere, segítsége tudna lenni. 1970. júniusában megalakult a Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA). Ettől kezdve mondható folyamatosnak a magyar kóruszövetség működése. A rendszerváltás során civil szervezetté alakultunk, és a KÓTA neve is módosult: Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége. Mára a Népzenei Együtteseket is belefoglaltuk az egyesület nevébe, de a mozaikszó, a KÓTA megmaradt a mai napig. A legfontosabb feladatunknak azonban névtől és a változásoktól függetlenül azt tartjuk, hogy közös erővel a magyar kórusélet, az értékes kóruszene érdekeit képviseljük, népszerűsítjük, nemzeti kincsünket, a magyar zenét az utánunk következő generáció számára megóvjuk, és ezzel minél több örömet adjunk mindazoknak, akik a kóruszene hívei.

Ünnepelünk tehát és nagy örömünkre ma a KÓTA kitüntetését adhatjuk át azoknak a kiváló énekeseknek, népzeneszereknek, karnagyoknak, zeneszerzőknek és más munkatársainknak, akik hosszú éveken keresztül valami különlegesen kiemelkedőt tettek.

A Kóta díj gondolatát a 2000-es évek közepén Kollár Éva, és az

akkori Művészeti Bizottság és Elnökség vetette föl. Miután szervezetünk nonprofit civil szervezet, és ilyen módon pénzdíjat nem tudunk adni, mégis szeretnénk volna valahogyan megköszönni azoknak a tevékenységét, akik hosszú ideje a KÓTA-hoz való kötődéssel elkötelezetten szolgálják a magyar kóruséletet. Az első öt évben több, mint 100 kitüntetést adtunk át, évente 10-12 különböző kategóriában karnagyoknak, kórusoknak, kórusénekeseknek, zeneíróknak, tanároknak, népzeneszereknek, nemzetiségi együtteseknek, zeneszerzőknek, valamint posztumusz kategóriában azoknak a kiváló kollégáknak, akik már nem lehetnek közöttünk. Az utóbbi években a bizonytalan finanszírozás miatt nem volt lehetőségünk arra, hogy a KÓTA díjak sorozatát folytassuk. Ezért külön öröm, hogy idén éppen a magyar kóruszövetség újkori történelmének 45. évfordulóján újra sikerült megteremtteni a hátteret, és most, néhány nappal a Zene Világnapja után együtt ünnepelhetjük az új kitüntetetteket!

A KÓTA díj bronzplakettjét Maros Vera képzőművész készítette, ezt kapják a díjazottak, valamint egy oklevelet. Ezzel szeretnénk megköszönni valamennyi kitüntetett tevékenységét, az éneklő közösségekért végzett munkájukat, odaadó lelkességüket. Nagy kincs ez a mai világban, ezért külön gratulálunk, és további kitartást, a zene adta sok örömet kívánunk mindenkinek!

A mai napon különös örömünk, hogy a díjazottak közül többen is fellépnek, kérem, hallgassák őket szeretettel! Jó szórakozást kívánok minden kedves vendégünknek.

ÁDÁM JENŐ SZOBRÁNAK AVATÁSA

Szigetszentmiklóson, 2015. október 9-én

Szigetszentmiklóson 1991-ben alakult önálló intézménnyé – az addig Ráckeven működő – Zeneiskola, és abban az évben vette fel – a városban született későbbi neves zeneművész – Ádám Jenő nevét. 2014-ben – tíz éves tervező időszak után – felépült a zeneiskola új épülete, mely magában foglal még általános iskolát, óvodát, sportcsarnokot, és egyben a 350 főt befogadó hangversenytermet. 2015 elején merült fel egy kültéri szobor felállításának terve. Erre *Zsin Judit* szobrászművész kérték fel. Az év júniusára elkészült a szobor, felavatására október 9-én került sor.

Az ünnepélyes műsor a szabadban, a szobor mellett kezdődött. Ádám Jenő műveket adott elő a **zeneiskola fúvószenekara** és a **Máté János Református Énekkar**, *Villányi Andrea* vezetésével. Ádám Jenő kedvenc népdalát „Én ültettem a cédrusfát”, citera kísérettel a zeneiskola népzene tanára *Juhász Kitti* szólaltatta meg. Az alkotást *Zsigmond Attila*, a Budapest Galéria címzetes főigazgatója méltatta, majd *Szalkay László* református lelkész mondott avató beszédet.

Zsigmond Attila:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Diákok!

Az iskola névadója előtt tisztelgünk, a végtelenül sokoldalú zenészre emlékezünk most is, amikor emlékháza és síremléke után ez a fontos iskola felvette, viseli nevét és méltó módon egy kitűnő kortárs szobrász jelentős művészi értékű alkotásával gazdagodott.

Örömnep a mai a javából, a zene és a szobrászat kettős közös ünnepe. Bizonyára remek érzés lehet minden szigetszentmiklósi polgár számára, hogy az előbb falu, majd város ilyen jeles szülöttekkel büszkélkedhet. Két magyar művész, akik nemzeti zenei és szobrászati anyanyelvükön, fejezik ki érzéseiket

és gondolataikat.

Figyelemreméltó, kitűnő gondolat, hogy Ádám Jenő itt ezen a központi helyen köszönti minden nap az iskolába érkezőket, jellegzetes derűjével és lendületes karmozdulatával akár ölelve a tanárokat, diákokat és szülőket egyaránt. A köszöntöttek pedig a folyamatos emlékezéssel és a példa újra meg újra tanulásával hálálják meg azt naponta.

Alighanem Ádám Jenőt ebben az iskolában különösen nem kell bemutatnom.

Mindössze értékelni, méltatni bátorodom a képzőművészet embereként a jeles zeneszerzőt, a kiváló, elsősorban oratórumi karnagyot, a nagyhatású karvezetőt, a korrepetitort – sokszor egy-egy mű bemutatása alkalmával mindhárom szerepben, a népdal gyűjtőt, a zenetudóst, a magyar zenét itthon és külföldön egyaránt sikeresen népszerűsítőt, és alighanem a legfontosabbként a korszakos jelentőségű, meghatározó hatású zenepedagógust.

Máig őrzött személyes élményem Ádám Jenőnek a zenét, beleértve népzeneit, az éneklést is népszerűsítő televíziós műsor sorozata. Megragadott előadásainak szuggesztivitása, a zenéért lelkesedő, gyakran mosolygó derűs lény, nagyhatású metakommunikációja és az, hogy az előadások – kórusban éneklő gyermekként – számomra is érthetőek és bizonyára ezért érdekesekek voltak. Úgy vártam a következő előadást mint ma sokan a szappanoperákat. Ajándékként élem meg, hogy ma itt a róla készült szobrot méltathatom.

Itt állunk Zsin Judit kitűnő Ádám Jenő emlékszobra előtt és ebből az alkalomból is köszönhetjük a mai magyar kortárs szobrász művészet méltán ismert és elismert jeles alkotóját. Művei már eleddig is kivívták a megbecsülést. Önök is biztosan találkoztak már a szigetszentmiklósi óvoda falán a Szent István vagy az ugyancsak szigetszentmiklósi

iskola folyósóján látható József Attila domborművével. Ám az ország számos helyén találkozhatunk műveivel, néhányat említve: Mosonmagyaróváron Gyurkovics Tiborról mintázott portéjával, Budakeszin Vallus Pál mellszobrával, Budapesten, Kondor Béla portré szobrával, a budai vároldalban Babits Mihályról kitűnően mintázott domborműve jelöli a költő utolsó otthonát. És nem feledkezhetünk meg a szentendrei Ferences Gimnázium érzékenyen és hittel megformált Golgota jeleneteiről valamint a Mándy Iván portréról sem.

A szobrászat – bárki beláthatja – nem elbeszélő műfaj, az emlékmű vagy emlékszobor pedig különösen nem az. A lehető legjellemzőbb, a színte jelképpé sűrűsödött lényeg érzelmi - gondolati és szobrászati megragadása lehet csak a siker záloga. És ha ehhez tehetség, érzékeny és gondolkodó kompozíciós képesség, kitűnő mintázni tudás, és állíthatóan remek karakterérzék párosul az már maga a teljes siker.

Íme, Zsin Judit Ádám Jenő szobráról közösen megállapíthatjuk, hogy a siker nem maradt el. Sikerként megragadnia a karmester figurában a lehető legjellemzőbbet, az összegzőt, amely asszociációk sorával Ádám Jenő sokszínű zenei munkásságát, eredményeit e jelképes kompozíciós mozdulattal segíti megérteni. Az expresszív, ugyanakkor szigorú kompozíció, az egyebek mellett rendkívül kifejező mozdulatokkal vezénylő és magyarázó sokoldalú zenész, elsősre megfigyelhető személyiség jegyeinek megjelenítése telitalálat. Az átszellemült karmester jobb karja szinte megnyújtva a pálcával és balkezének finom gesztusa mint ellentét a zene szárnyalásáról szól, ebben is a zenére int és irányt mutat egyszerre. Szellemes és szép ötlet a félalakos szobor karmesteri pulpitusra emelése és a hátnézet plasztikai megoldása a frakk szárnyaival. Megkoronazza a szobrot ez alkalommal is a rendkívül kifejező, karakteres remek portré, a derűjében és átszellemültségében is szigorú nagy formátumú zenész sokféle arca egy mosolyban egyesítve.

Szívből gratulálok az alkotó Zsin Juditnak életműve újabb kitűnő darabjához és szeretném elismerni az önkormányzat és az iskola mecenatúráját, amellyel lehetővé tették a szobor megvalósulását.

* * *

Ezután került sor az iskola új hangversenytermében az ünnepi hangversenyre. Az iskola vezetése meghívta az ország összes Ádám Jenő nevét viselő intézményt és kórust. Közülük négyen képviselték magukat, három iskola produkcióval gazdagította a műsort. Megnyitóként Ádám Jenő: Luther Márton zoltárát a helyi zeneiskola rézfúvós kvartettje szólaltatta meg, majd a Zeneiskola igazgatónője, Regösné Nyíró Ildikó köszöntötte a résztvevőket. Az **Újbudai Ádám Jenő Általános Iskola** 50 fős, tisztán csengő **gyermekkara** adott elő szép műsort *Alpárné Baranyai Rita*, és *Szalay Katalin* karnagyok vezetésével, zongorakísérőjük: *Czirfuszné Zapotoczky Csilla*.

Ádám Jenőről, a debreceni Kántus Liszt Ferenc díjas karnagya, Berkesi Sándor emlékezett (beszédét közöljük). A nyitóbeszéd után a helyi zeneiskola növendékei következtek: *Raffai Péter* zongorán (Tóthné Császár Ildikó növendéke), *Svajka Lázár* trombitán (Zsiron Zsolt növendéke), *Pintér Gergő* (Orosz László növendéke) pedig hegedűn mutatta be hangszertudását a nagyszámú közönségnek. A **Ferencvárosi Ádám Jenő Zenei Alapfokú Művészeti Iskola** zongora tanszakát egy négykezes darabbal képviseltette *Baczkóné Tari Tina* és *Minar-Bacsó Judit* tolmácsolásában, valamint az ütő tanszak képviselőjében *Donyec István* xilofonon játszott. Az est keretét felnőtt kórus adta meg, Ádám Jenő műveket énekelt a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Karnagyok Kamarakórusa**, vezényelt *Vajna Katalin*, a szolnoki Ádám Jenő Zeneiskola vezetője.

Márkusné Natter-Nád Klára

ÁDÁM JENŐ EMLÉKEZETE

Ádám Jenőt a zenészt, a pedagógust Berkési Sándor méltatta.

„Ha visszaemlékszem a nyolc évtizedet meghaladó időre, amit éltem, azt egyetlen egyenes vonallal tudnám összekötni a mai napig... Az a vonal elég feszes, nem is engedett soha. És meg lehet pendíteni, és zeng, mint egy húr. Ez a vonal a pedagógia, a tanítás. Tanítónak születtem, és tanító maradtam mind a mai napig.”

(Ádám Jenő-1978.)

Tisztelt Hallgatóim! Hölgyeim és Uraim!

Akinek az emlékére ma itt Szigetszentmiklóson az Ádám Jenő Zeneiskola jóvoltából összegyűltünk, a 20. század nagy magyar karizmatikusa, a nemzetszervezők messze sugárzó példája volt. Ádám Jenő 1978-ban elmondott szavaival köszöntöm önöket. Ki is volt Ő? Valljon Ő magáról és beszéljenek a kortársak, hiszen ezek összessége adhat hiteles képet róla. Szokolay Sándor tette fel a kérdést, amely ma sem veszített aktualitásából:

„Hol vannak ma a Láng-Lelkü emberek? ... Nyomuk veszett! Ádám Jenő minden minőségében mozgósító, lelkesítő, sodró lendületű, ellenállhatatlan apostola volt Nemzetünknek! Kar-nagyként, zeneakadémiai tanárként, zeneszerzőként, tankönyvíróként, elragadó előadóként, a magyar népdal éneklésének Újraélesztőjeként, – a Zene Titkainak nagy Feltárójaként, – mindig és mindenkor ránk szórta aranyát, s erre az elárvult magyar népre!

Kötelességünk az Ő Látnoki Nagyságát „újratanulnunk!” Kötelességünk Ádám Jenő örökségét ápolnunk, – mert „nélküle” Európa is szegényebb, s jelentéktelenebb...

Népünk nagy tanítója volt, a legkülönbek közül való! Bámulatra méltó életutat járt végig. Hősi és tragikus élet jutott neki osztályrészül. Magánélete a görög tragédiák sorscsapásaival vetekedett. Életét gyönyörűsége gyötrelmekkel élte. A zenét szavai nem csak felidéztek, de hatalmas képzetkeltő erővel J E L E N Í T E T T É K is... Fület-nyitó, szemet-nyitó, szívet-nyitó nevelőnk volt.”

Szinte regénybe illő életrajzának epizódjai különleges hitről, lelki erőről tanúskodnak. Szibériai hadifogsága idején megtanul oroszul, lefordítja a János vitézt, betanítja fogolytársainak, akikkel több ezer km-t járnak be az előadással. Tatarszkban zeneiskolát alapít. Razdolnojában Berecz Ottó fogolytársával az ócskapiacra szerzett kellékekből ötöktávós zongorát készítenek, amelyet egy kozák támadáskor baltával szétvernek. Ezután a tábori istentisztelet számára harmóniumot állítanak össze. A közelmúltban tudtam meg, hogy ezt hihetetlen módon, hosszú hajóúton sikerült hazahozni. Hiteles másolata megtekinthető a városi múzeumban Hajdúszoboszlón.

Még a háború előtt Ádám Jenő a Budai Tanítóképzőben magyar-

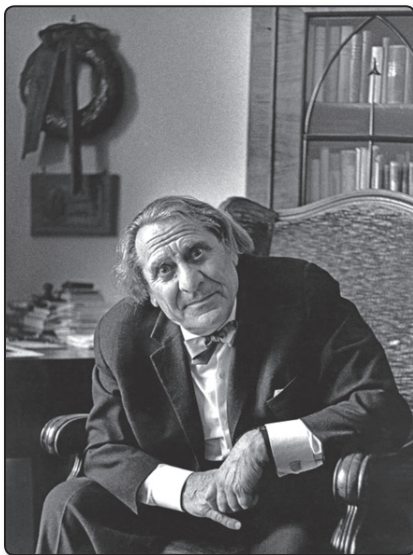
német-történelem szakos diplomát szerez. Majd Kodály híres zeneszerzés osztályában tizenharmad magával lesz a Mester „tábornoki karának” reprezentánsa, mint a magyar zenepedagógia atyja. Minden iskolatípusban tanított. Jól lehet zeneszerzői pályája nagyszerű kompozíciókkal indult (Dominica-szvit, Magyar karácsony, Mária Valéria c. színpadi művek), engedett Kodály határozott javaslatának, és Galyatetőn hat hét termékeny munkálkodás gyümölcseként megszületett az életmű csúcsteljesítménye a „Módszeres énektanítás a relatív szolmizáció alapján” című könyv, aztán a SZÓ-MI énekművek. A könyvhöz a Mester írt előszót: „... amerre a könyv elindul, mindenfelé vígan rajzó gyermekereget látok nyomában. Dalolva vonulnak, mint Donatello angyalai, kóta lappal kezükben. De most már nem mindegy, hogy felfordítva tartják-e, mert értik, tudják mit jelent. Új korszak hajnalán vagyunk: A felszabadult magyarabb gyermekek, emberkort érve megteremti a magyarabb és boldogabb Magyarországot. És ebben az éneknek is lesz része.” Ádám Jenő, mint a magyar elméleti és

gyakorlati ének-zenepedagógia történet kimagaslóan legnagyobb alakja, maga így vall korszakalkotó könyvéről: „Nos, mit írtam? Újat? Nem! Ez az újság inkább óság. Ezzel a módszerrel már ezer éve egy olasz szerzetes tanítgatta kis papjait kótából kántálni. Sok utódja volt, főként a múlt században; köztük magyar is akadt. Mindenhonnan a legjavát, a leghasznosabbját vettem át, de ami a fő, legfontosabb, a tanítás minden mozzanatát a magyar zene lelkének húrjára hangoltam. Valamelyest azért adtam hozzá a magam sokévi gyakorlatából is.

A karmester Ádám Jenőt hadd mutassa be Tóth Aladár nagyszerű zeneíró 1934-beli koncertkritikájának egy részlete: „Händel Te Deuma Ádám Jenő ragyogó karmesteri vezetésével főiskolánk növendégyüttesének egyik legszebb, legkomolyabb teljesítménye volt. Nem dicsérhetjük eléggé azt a lelkes pedagógiai munkát, mellyel Ádám az intézet énekarát rövid idő alatt igen előkelő színvonalra tudta emelni. Friss, forró, lüktető élet áradt minden taktusból, és akik itt Händel zenéjét megszólaltatták, azok valóban benne is éltek ebben a főszeles muzsikában.”

Ádám Jenőt szolgálati idejének lejártával ereje teljében nyugdíjazták. Erről évek múlva egy tőle kapott levélben így nyilatkozik: „Éppen 1960-ban adta ki az obsitomat egy minisztériumbéli rangos egyed, azzal zárva a vitát, hogy – lássa be végre, hogy nem alkalmas az ifjúság nevelésére! – félreálltam... nem pöröltem... letöröltem.”

Jól lehet ezekből a szavakból nagyfokú alázat csendül ki, a levelezést és a feljegyzéseket olvasva meggyőződhetünk, hogy ez Professor Úrnak élete

végéig fájdalma volt. És azt is megtudhatjuk, hogy a meg nem értés, érdemeinek szándékos elhallgatása mindezt csak tetézte.

Hosszan sorolhatnám Ádám Jenő Professzor Úr áldásos tevékenységét a hazai és a nemzetközi zenepedagógiai szervezetekben. Viszont nem hallgathatom el azt a felbecsülhetetlen missziót, amelyet szerte a világban végzett a magyar zene követeként. A statisztikát maga állította össze: 36 ország 261 (csak a nagyobb) városában járt (számtalan kisebb helységet érintve), 95 előadást tartott magyar közösségekben, 3 egyetemnek volt több hónapig vendégtanára. Szinte hihetetlen, hogyan lehetett testi és lelki energiával győzni mindezt, ismerve a halmozottan tragikus családi háttérét.

Magam életem nagy ajándékának tartom, hogy barátságába fogadtott. A Debreceni Kántus tőle kapta az 1972-es Psalmus előadásunk (a feledhetetlen Simándy József szőlőjával) méltatását. A poszthumusz Magyar Örökség – díj átadásánál magam mondhattam a laudációt. Kívánsága szerint Farkasréten a Kántus zsolttáráneklésével búcsúztathattuk.

Végezetül én teszem fel a kérdést: Mikor jön el az az idő, amikor a zenésztársadalom, különösen a szűkebb szakma méltó, megérdemelt helyén tartja számon Ádám Jenőt? Amikor kotta-és hangzó anyag formájában hozzáférhetőek lesznek művei. Amikor a Rádió és Televízió archívumainak poros polcairól adásba kerülhetnek ma is a lélekig ható előadásai, a vele való beszélgetések, amelyek min-

dig erőforrással szolgálhatnak. Nagy szükségünk volna rá a mai már-már emberileg kilátástalannak látszó világunkban.

Faggassuk meg Ádám Jenőt, mit üzen számunkra, az utókornak, a szigetszentmiklósi zeneiskolának, amely célul tűzte ki névadójának, Ádám Jenőnek és életművének őrzését, gyümölcsöző tovább éltetését: „*A zeneművészetben különleges nevelőerő rejlik. Élni kell vele és tudni: hogyan! – Hogy mit ér e munka? Aranylón fénylik róla Kodály minden szava. Meghagyta, mi a teendő: Követni kell!*”

– A zenére hangolt tanító legtöbbször kitűnő nevelő. A zenetanítás elemi szinttől a legmagasabb fokig: nevelés! Ez a szellem sohasem húzódnak a módszeres simli merev rácsai mögé. Mert bár lapról olvasni hasznos dolog, ám a hangok között lélekre lelteni az, ami érdemes. A módszer merev öncélúságának elrettentő példáit láttam nálunk is, máshol is. A lelkes iskolai munka, a hangszeres képzés nem csak élményben, még technikájában is nevel. A billentés százféle színe, a vonókezelés finomsága, a fúvás módolgatása, az énekszó költői árnyalása nemcsak kifelé virtuozitás, hanem befelé munkáló virtuális formáló erő is. E munkában minél szélesebb kört magunkhoz ölelni, ez az elsődleges feladatunk. Ehhez tanító kell. – Hát még olyan, aki tanítót nevel!

– Elméletieskedő filozofálásban manapság igen csak bővelkedünk. Többet ér az egészséges, céltudatos gyakorlati szellem. A sugárzó szeretet. A szakmában az első szó azé, aki hivatásának tudatában következetes, örzi függetlenségét, személyében példamutató. Olyan nevelő, akinek nem csak több megbecsülésre van jussa, aki joggal vár bizalmat, hogy munkájában saját hite erősödjék. – Pedagógiai optimizmus? Az! Kell, hogy az legyen. A legnagyobb munkáról van szó, melynek tartalma és célja: az emberebb ember.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok Mindannyiuknak további örömet adó koncertélményt.

Berkesi Sándor

TARTÓS NAPVILÁG

25 éves a debreceni Sol Oriens Kórus

Negyedszázados fennállásának megünneplése alkalmából imponáló koncertet adott 2015. 05. 30-án a Sol Oriens Kórus a debreceni Nagytemplomban. Az 1990-ben megszülető vegyeskar alapítói zömében olyan – már jelentős amatőr kórusmúlttal rendelkező – tanárok, orvosok, egyetemisták voltak, akik annak idején szerettek volna fiatalosan friss, korszerű szellemiséget vinni a súlyos és komoly műfajként, máskor hivatalos szolgálatként felfogott, ezért időnként avíttak és megcsontosodottnak érzett kóruséneklésbe.

Ezt a törekvést fejezte ki a névválasztás, a sol oriens: a felkelő nap metaforája, amely egyszerre utalt az energikus lendületvétel és a szemléletváltás iránti igényre. Azt azonban a névadók sem sejtették, hogy a nap jelképe találóbbnak bizonyul, mint eredetileg gondolták, benne rejlik ugyanis a megújulásra való állandó képesség is. Erre az erényre a Sol Oriensnek bizony sokszor volt szüksége két és fél évtizedes története során. A megszenvedett külső és belső nehézségek (a műfaj általános visszaszorulása, szilárd intézményi és anyagi háttér hiánya, karnagy- és alapítványi elnökváltás, sűrű tagsági fluktuáció, utánpótlási gondok) ellenére a karvezetés egyik meghatározó szaktekintélye, *Párkai István* szerint: „*Az együttes nemcsak folyamatosan magas színvonalú éneklésével, hanem műsorainak változatos – olykor felfedezés számba menő – összeállításával is kitűnik.*”

A kezdeti útkeresés után 1995-ben egy új korszak, mondhatni, a nagykorúság időszaka vette kezdetét az énekkar életében. A szakmai irányítás *Deményi Sarolta* személyében olyan karnagy kezébe került, aki a kórusélet mindkét oldalát jól ismeri, hiszen Zeneakadémiai karvezetői diplomájának és egyházzenei képesítésének megszerzésén túl közel három évtizede főállású énekes a Kodály Kórus Debrecennek. Az intenzív és odaadó szakmai munka (a korábbi vezető, *Balla Ibolya* eredményeire alapozva) rövidesen rangos díjakban is megmutatkozott. Az 1996-os, majd az 1998-as Bartók-versenyen a rendkívül erős mezőnyben mindkétszer sikerült második helyezést szerezni. Nagyrészt e ragyogó teljesítményeinek köszönhetően az együttes amellett, hogy Debrecen és a régió kulturális rendezvényeinek állandó résztvevőjévé vált, szerepléseivel országos hírnévre tett szert. Szakmai színvonalát mutatja, hogy hangversenyeit évről évre élő egyenes adásban közvetítette a Bartók Rádió Kóruspódium című programja.

Az itthoni sikerek közben a társaság a nemzetközi porondon is komoly elismeréseket vívott ki magának, a dél afrikai Roodeportban, az ausztriai Spittalban és a máltai kórusversenyen egyaránt a dobogó harmadik fokára állhatott, míg a spanyolországi Torreviejában és a felvidéki Nagyszombat-

ban elhódította az első díjat. A Sol Oriens ízlésvilága nem mondható elkötelezettnek egyik zenei stílus vagy irányzat tekintetében sem. Az együttes régiségek iránti vonzódása egyáltalán nem zárja ki a kortárs művészet befogadását, ellenkezőleg, több jelentős mai zeneszerző (Csemiczky Miklós, Kocsár Miklós, Orbán György, Vajda János) számára komponált művének ősbemutatója fűződik nevéhez. A kórusnak ez ideig két lemeze látott napvilágot, az elsőt elfeledett, 17–18. századi hazai kismesterek egyházi alkotásait éneкли, a másodikon Bach-kantáták szólnak meg, emellett kiadásra vár további két hangfelvétele: egy spirituálé- és egy karácsonyi énekekből álló összeállítás.

A Sol Oriens 25 éves jubileumi előadásán a Nagytemplom szép számú, közel 400 fős közönsége ráhangolódásként először óriás-kivetítőkön tekinthette meg a kórus múltjának emlékezetes pillanatait. A koncert repertoárját maguk az énekesek állították össze, majd

a művek elhangzása előtt meg is osztották a hallgatósággal választott kedvencükhöz fűződő élményeiket. Ennek is köszönhető, hogy a műsor sokféle stílusú és változatos műfajú egyházi, folklór és világi alkotásokat vonultatott fel. Közülük a teljesség igénye nélkül néhányat említve: Monteverdi, Mozart, Rahmanyinov vagy Kodály és Orbán csakúgy szerepelt benne, mint spirituálé- és habanerafeldolgozás. Deményi Sarolta mellett a kórusal korábban diplomázó ifjú karnagyok: *Bereczki Róbert, Valkai Dávid, Végh Mónika* is vezényelt egy-egy darabot. A koncertet Bárdos Régi táncdala zárta, amely már a publikum soraiból csatlakozó egykori kórustagokkal kiegészülve zendült fel. Lelkesítő érzés volt látni a zsúfolásig megtelt dobogót.

Aczél Ákos

30 ÉVES AZ ILLÉS MIHÁLY ALAPÍTOTTA

SZEGEDI LISZT FERENC KAMARAKÓRUS

Hollósi Petra beszélgetése egykori tanárával kórusáról, pályájáról

HP. *Egy pedagógus pálya sokszínű és gazdag, különösen akkor, hogyha 46 évig művelheti kedvenc „hobbiját” annak alanya. Valamikor kisgyerekként a félegyházi Ó templom közösségének felzendülő hangját hallva kötelezte el magát a karnagy-tanári pálya mellett.*

– Szüleim jóvoltából előbb hegedülni, majd zongorázni és orgonálni is tanulhattam. Ez utóbbi a mai napig elkísért.

Opera- és hangverseny énekművészi oklevél, karnagyi diploma és magánének- szolfézs tanári végzettség szolgálta a tartalmi alapját sokszínű működésemnek.

A napi tanári munkát – úgymond – mindig kiegészítve, mint művészetoktatási tanulmányi felügyelő hívhattam életre – és 17 nyáron át rendezhettem Magyarország első nemzetközi zenei táborát Csongrádon, a *Csongrádi Nemzetközi Zenei Tábor*t, a tehetséges, hangszert tanuló fiatalok részére. A mai előadóművészek sora gazdagodott a csongrádi tanulmányokkal.

Az első szegedi dalolónap – Veszprémből kölcsönzött – ötletét hoztam és valósítottam meg Szegeden. Ma már egy teljesebb formában gazdagítja a tavasz művészeti rendezvényeit. ...de sorolhatnám a Kodály centenárium 1981-es jubileumi-hangversenyét, aminek szerkesztője és rendezője lehettem, – akkor különösen nagy szó volt az –, hogy a Tv 1-es csatorna élő adásban közvetítette, amely napon a „napfény városában” 114 énekkar énekelt.

Egy évvel később – 1982-ben indult az első zenetagozatos gimnáziumi osztály, nem kevés utánjárásom, érvelésem és tárgyalásom alapján. A gondolatot életre hívó tanárként taníthattam itt 1989-ig, amikor is a konzervatóriumba hívtak meg Soproni József zeneszerző – a budapesti Zeneakadémia rektora – tanulmányi főigazgató-helyettesnek.

... ki ne felejtsem a sorból, életem nagyon sok élményét nyújtó fénypontját – a zenetagozatos gimnazistákból 1984-ben megalakult kamarakórust. Először 1984. április 28-án énekelünk önálló koncerten. A gyerekek lelkesek, szeretet teljesekek, odaadóak voltak. Énekelni pedig mindig „ráérték”. Liszt Ferenc nevét – két évvel később – 1986-ban vettük fel a nagy zeneszerző centenáriumi évében, amikor országoszte

halálának 100. évfordulójára emlékeztünk. Azóta az egykori tanítványokból tanárok, mérnökök, jogászok, orvosok, egyetemi és főiskolai hallgatók állnak a dalosok sorában.

HP. *Vezetője ma is az alapító karnagy Illés Mihály a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriumának nyugalmazott tanára-, igazgatóhelyettese.*

Az együttes már első szerepléseivel is fölhívta magára a figyelmet és nagy sikert aratott. Budapesti bemutatkozása óta minden évben visszatérő vendége a Magyar Nemzeti Galéria vasárnap délelőtti hangversenyeinek. Külföldi sikereit szinte lehetetlen felsorolni; énekeltek a salzburgi Mozarteumban- és a Domban, a Reims-i Katedrálisban, a párisi Notre Dame-ban, Olaszország, Spanyolország, Görögország, Svédország, Németország és Hollandia számos városában.

– 1990-ben a franciaországi Dunkerque városában 35 énekkar között lettünk nagydíjas kórus, de nyertünk a görögországi Prevezában két alkalommal is, az olaszországi Loreto-ban (a RAI versenyén lett nagydíjas énekkar) és a németországi Darmstadtban a meghirdetett kórusversenyen 3 kategóriában is díjazott énekkar voltunk.

HP. *A Magyar Rádió Bartók műsora több felvételt is készített a kórusal, amit adásaiban közvetített is.*

– Leggyakrabban természetesen Szegeden és a környező településeken lép fel a kórus. Repertoárjában szerepelnek a vokálpolyfónia mestereinek alkotásai a reneszánsztól a kortárs művekig. A világi témájú énekari darabok mellett természetesen egyházi műveket, motettákat és miséket is megszólaltat a kórus, sokszor ismert művészek közreműködésével.

HP. *A Szegedi Liszt Ferenc Kamarakórus 1992. augusztus 20-án kapta a Művelődési és Közoktatási Miniszter Nívódíját és a „Kiváló Együttes” címet.*

– Harminc éve a dalostársi szeretet, a béke és az egymás iránti tisztelet, valamint az együvé tartozás igénye élteti a kórust. A 30 – 31 éves énekkar a közelmúltban a Nemzetközi Liszt társaság jubileumán-; a Magyar Tudományos Akadémia szimpoziumán-; a Magyar Örökségdíjas védőnöi szolgálat centenáriumi évében és a szegedi egyházzenei napokon

– két alkalommal is – énekelt elismeréssel!

* * *

HP. Megtisztelve érzem magam, hogy a fentiek nyomán elmondhatom miért is énekelek az alt szőlamban már kimondani is sok, de 18 éve!

A szegedi Rókus 1. sz. általános iskola zenei tagozatának elvégzése után lettem a szegedi Radnóti Gimnázium diákja. El sem tudtam képzelni mi lesz majd velem a kórus nélkül, hiszen addigra már 8 éve énekeltem kórusban. De ez csak az első énekóráig okozott rossz érzést, ahol Tanár úr megkérdezte ki énekelt már kórusban és kinek van kedve a gimnázium kórusának próbáira járni. Nekem volt. És innen csak egy lépés volt már, hogy az első évfolyam végén meghívott a Karnagy úr a felnőtt kórusába énekelni. Nagy megtiszteltetés volt ez akkor, és még nagyobb öröm! Boldogan mondtam igent. Mindig is alt szőlamban énekeltem, és a jó hangulatú órák során nem csak az idő telt értékesen, de amolyan második családom is lett. Hiszen szinte kislányként járhattam az országot és utazhattam a világban is a csapattal, ahol Tanár úr felesége – Valika – volt mindannyiunk “pót anyukája”. A

lemez felvételek nagy élményt jelentettek, de minden más fellépéshez vagy megmérettetéshez ugyan olyan komolysággal álltam. Kérdés sem volt, hogy énekből érettségizzek. A ballagáson pedig éneklél búcsúztattam diaktársaimtól és tanáraimtól a Valaki mondja meg kezdetű Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról című musical betét dalát énekelve.

Az egyetemi évek alatt is a nyugalom szigetét jelentette a kórus próba, és feltöltődve indulhattam haza a közös éneklések után. Szeretetet kaptam itt, és sok tapasztalatot szerezhettem. Mára már alig várom, hogy a dolgozó és fárasztó munkanap végén beléphessek a terembe és találkozhatok a dalos társakkal. Ez már régen több, mint a zene szeretete. Számomra ez olyan hobby, ami nélkül élni már nem tudnék. Hálás vagyok édesanyámnak, hogy ebbe az irányba indította gyermeki lelkemet. Igaz barátságokkal lettem gazdagabb az évek során. És bármilyen különbözőek vagyunk is, a zene szeretete köt össze bennünket egy láthatatlan szállal, amit már soha el nem vághat köztünk senki...

Hollósi Petra

EMLÉKHANGVERSENY SOMORJÁN

Bartók Béla és Szíjjártó Jenő tiszteletére

A keretező eseményekről

Mielőtt a címben említett eseményre rátérek, meg kell említenem a somorjai hangversenytől tulajdonképpen független, számomra mégis keretként jelentkező programokat is, amelyek lehetővé tették, hogy az emlékhangversenyt meghallgassam. Először a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Egyesülete elnöke, *Szalay Szilvia* szólított Pozsonyba Bartók-előadásra, majd a Somorjai Kaszinó vezetője, *Nyárfás Károly* hívott Somorjára Bartókról való pódium-beszélgetésre (Bartók és a Felvidék). Október 22-én örömmel tapasztalhattam, hogy a *Lovász Bálint*, a pozsonyi Zeneművészeti Főiskola zongorista növendéke vezetésével, *Koncz Gergely* népzeneész, a népművészet ifjú mestere részvételével

folyó beszélgetésünknek milyen népes közönsége volt. Nem tudom, nálunk egy hasonló kisvárosban lenne-e egy klubhelyiséget megtöltő szakmabeli és laikus érdeklődője egy ilyen eszmecsere nek. A muzika sem maradt el: egy tehetséges ifjú, még zeneiskolás zongorista, *Nagy Szilárd* játszott a Gyermeknek-ből és a Mikrokozmoszból.

A pozsonyi előadás a Zenebarátok Egyesületének 25 éves évfordulója alkalmából október 24-én tartott közgyűléséhez kapcsolódott a Rádió egyik stúdiójában. Eredményeket, tervek, sikereket és gondokat vettem számba a résztvevők az előadás előtt. A program egy változatos, Mozarttól Schuberten, Liszten, Debussyn Farkas Ferencen és Vincze Zsigmondon keresztül Szíjjártó Jenőig és a több művel képviselt Bartókig ívelő, részben átiratokból álló műsorú hangversennyel zárult, melyet a fiatal művészek alkotta **budapesti Ad Libitum Kamaragyűttes** adott. *Szakács Ildikó* (szoprán), *Borsos Kata* (hegedű), *Váray Péter* (cselló), *Gincsei Beáta Eszter* (zongora), s végül, de mint a felvidéki kapcsolat megtestesítője, nem utolsó sor-

ban, *Kazán Péter* (klarinét) változatos (ad libitum) felállásban, művészi felkészültséggel szólaltatta meg műsorát.

A somorjai hangversenyéről

A Csallóköz észak-nyugati „sarkában” lévő **Somorja Híd Vegyeskara** kettős megemlékezésre hívta a városka közönségét 2015. október 23-án estére: a Művészeti Alapiskola kitűnő előadótermében hangversenyt rendeztek Bartók Béla halálának 70. évfordulójára, és a felvidéki magyar zenei élet elhivatott mindenesére, nagyhatású képviselőjére, Szíjjártó Jenőre emlékezve. Szíjjártó Jenő (1919-1986) életművét, a felvidéki magyarság kultúrájáért végzett tevékenységét 2014-ben posztumusz Magyar Örökség díjjal ismerték el.

Bartók Béla népdalgyűjtési helyei vagy koncerthelyszínei jegyzékében Somorja nem szerepel, de áttételesen mégis kapcsolatot találhatunk. A pozsonyi **Toldy Kör Férfikarát** az e helységből származó *Németh(-Šamorinský) István László* vezette. Több ízben, így 1929-ben Bécsben is szerepeltek egy hangversenyen. A hajdani Bartók-tanítvány dómorganista, karnagy, zeneszerző kezdeményezésére az együttes **Bartók Béla Dalegyesület** néven 1931-ben vegyeskarrá alakult.

A nevét régóta használó házigazda Híd Vegyeskar nem kapcsolódik a politikához. A hidat a kórusművészet eszközeivel építette s tartja fenn. Vezetőjük, *Hecht Anna* odaadóan, áldozatkészen irányítja a kis éneklő közösséget. Bölcs műsorválasztással ad lehetőséget énekeseinek, hogy erejüket meg nem haladó feladatokban leljék örömlüket, és szerezzenek hallgatóságuknak is élményt.

A hangverseny, melynek régi testvér-együttesük, a Bátaszéki Pedagógus Kórus is szereplője volt, helyi énekes és hangszeres közreműködők mellett, zenei barangolás volt a Kárpát-medencében népdalfeldolgozások felsorakoztatásával. Meglehetősen ritkán találkozni műkedvelő együttesek hangversenyein ilyen átgondolt, tematikájában egységes, mégis változatos programmal.

Kezdődött a nevezetes 1906-os Magyar népdalok két darabjával *Puha Ibolya és Domsitz Erika* előadásában, majd Bartók Hegedűduóból következett három tétel *Hegyi Brigitta és Hecht Éva* előadásában.

Hecht Anna vezényletével a Híd Vegyeskar a Felvidék és Erdély hangját szólaltatta meg. Előbb saját vidékük magyar népdalain alapuló darabokat énekeltek. Bartók 1910-es gyűjtéséből Kalmár Márton dolgozott fel zongorakísérettel egy csokornyit, Szíjjártó Jenő Öt kurta kórusából három Zobor-vidéki népdal következett, majd Bartók Négy szlovák népdal c. ciklusának 3. és 4. tétele hangzott el – természetesen eredeti nyelven. Érdekes elgondolás volt Bartók emblemikus zongoradarabjának, Este a székelyeknél, a két visszatérésben az utóbbi években elterjedt „Hej, én édes jó Istenem” kezdetű alkalmazott szöveggel való előadása. Daróci Bárdos Tamás záró számként énekelt műve is erdélyi gyökerekből táplálkozott: Három népdal Bartók gyűjtéséből. E kórusmű jóízű előadásával zárult a Híd Vegyeskar műsora. Közreműködött *Mezei Attila* (ének). A zongorakísérő, *Domsitz Erika*, a továbbiakban is fontos, jól helytálló közreműködője volt a hangversenynek.

A hangverseny középső blokkját a hegedű, kontra, cimbalom, bőgő összetételű **Duna Folk Band** – *Baráth László, Csenkey Jenő, Hecht Éva, Varsányi György* adta az igen fiatal, kellemes hangú *Méry Rebeka* énekszólójával. Az igazat megvallva az együttes neve alapján a népzeneinek valamilyen ma gyakran hallható „modernizált” (újrágombolt?) változatát vártam. De mily kellemes meglepetés ért: jóra való, testet-kedélyt megmozgató újjáélesztett (revival) népzeneit hallhattunk a Csallóközből, Zoborvidékről és Bonchidáról. *Hecht Éva* primásként itt volt igazán elemében, jó partnereket tudva maga mellett.

A bátaszéki vendég-kórus Bárdos Lajos ízes-változatos népdalkórusaiból énekel: Táncol a rózsám, Tiszai dallamok, Dana-dana, Patkóéknál, megtoldva Karai Józsefnek az énekkar pátriáját megidéző darabjával: A Sárközön véges-végig. *Maul Péter* karnagy vezetésével méltó befejezést adták volna egy hangulatos estének, de fokozásnak hátra volt még két összkari szám. Vavrinecz Béla Széles a Balaton c. kedvelt darabja a vendégkarnagy, Maul Péter, és Szíjjártó Jenő talán leggyakrabban előadott kórusműve, Esti hangulat Zsérén, a „háziasszony”, Hecht Anna vezényletével.

Ahogy *Bárdos Gábor* polgármester a hangverseny után pohárköszöntőjében mondta: október 23-án aligha lehetett volna szebben kifejezni a magyarságunkat, az összetartozást, mint ahogy ezzel a népdalokra alapozott műsorral tették a szereplők.

Dezsis Mihály

LEGYEN ÖRÖM AZ ÉNEKTANULÁS!

„Az iskolában úgy kell tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életre beleoltsa a nemesebb zene szomját. Nem a fogalmi, racionális oldaláról kell megközelíteni. Nem algebrai jelek rendszerét, titkos írását egy, a gyermekekre közömbös nyelvnek kell benne láttatni. A közvetlen megérzése útját kell egyengetni.”

Kodály Zoltán

Az idén immár 11. alkalommal, szeptember 25–27. között került megrendezésre Magyarpolányban a Kodály-tábor.

Ez alkalommal is alkalmunk adódott, hogy az intenzív és lélekemelő együtt éneklés-zenélés kodályi szellemében töltsünk egy hétvégét. Most is Magyarpolány, ez a festői szépségű, Veszprém megyei kistélepülés adott otthont a tábornak.

Köszönhető mindez a Magyar Kodály Társaság szervezésének, az NKA pályázati támogatásának és nem utolsósorban Nagy Tiborné Nyári Ágnesnek, a Kodály Társaság Veszprém megyei titkára fáradságot nem kímélő, áldozatos munkájának. Ágnes kedvessége, derűje, segítőkészsége, meghatározta és áthatotta e három napot, mindannyiunknak lendületet, örömet és lelkesedést, jókedvűen dolgozó lelkületet adva. Ismételten részesei lehettünk annak, hogy az oldott légkörű,

hangulatos és érzelme-
ben gazdag alkotói lég-
kör az igazi alapja és
mozgatója általában a
művészeti mesterségek-
nek, így az együttes mu-
zsikálásnak is.

A zene, az éneklés,
az együtténeklés öröme
az együtténeklés öröme
feledhetlenné tette
együtt töltött óráinkat.
Ebben a környezetben
könnyű volt átélnünk és
megéreznünk ismételten
annak a jó ízét, amit
választott hivatásunk, az
ének-zene tanítása jó-
voltából a magunkénak
mondhatunk, s aminek
a gyönyörködtető voltát
minduntalan szeretnénk
megéreztetni – első sor-
ban tanítványainkkal, de
kollégáinkkal, barátaink-
kal, ismerőseinkkel is.

Mert – ahogy Kodály
Zoltán fogalmazott, –

„az ének felszabadít,
bátorít, gátlásokból,
félénkségből kigyógyít.
Koncentrál, testi-lel-
ki diszpozíciót javít,
munkára kedvet csinál,
alkalmasabbá tesz, figye-
lemre, fegyelemre szok-
tat... egész embert moz-
gat, nemcsak egy-egy
részét... kifejeleszti csírájá-
ban a minden emberben
meglevő zeneérzékét, ezzel megadja a műveltség alapját, amivel

A kodályi pedagógia gyakorlati
alkalmazása az iskolában

meglevő zeneérzékét, ezzel megadja a műveltség alapját, amivel

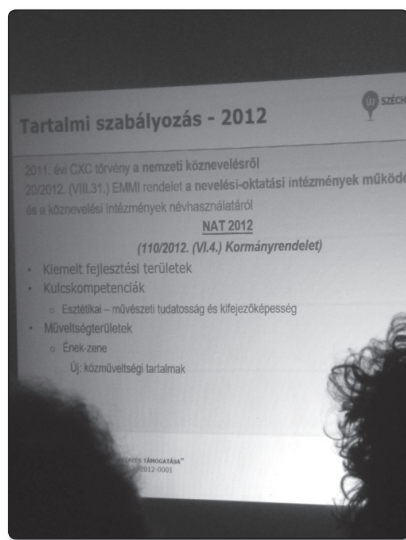

A „Mindennapos éneklés” – program tervezete,
a módszertani eszközök és repertoár bővítése

eztán szebbé, gazda-
gabbá teszi egész éle-
tét...”

A tábor három
napja alatt elmé-
leti és gyakorlati
előadásokon ve-
hettünk részt. Az
idei tábor előadói a
következő területek
témáiból merítették
mondanivalójukat:

Az előadók a
szakma legkiválóbb-
jai voltak ezúttal is.
Hallhattuk *Dr. Kere-
kesné Pytel Anna* ze-
netanárt, karnagyot,
a KÓTA ifjúsági
bizottságának és
az MKT Felső-Dunántúli tagszervezete elnökségének
tagját, *Vass Irén* főiskolai docenst, karvezetőt, módszer-
tan-tanárt, *Rápli Györgyi* vezetőtanárt és *Dr. Ordasi Péter*
(DLA) főiskolai tanár, karnagy urat. Tanár úr estébe hajló
kórus- és karvezetés órái diákjeveink hangulatát visszai-
dézve mindannyiunkra megújító erővel hatottak. Hall-

A szaktanácsadás megújuló
rendszere és napjaink feladatai

Kodály kórusműhelyében –
Kórusművek, a feldolgozástól
a hangversenyen elhangzó előadásukig

hattunk–láthattunk módszertani útmutatásokat a tisztán
éneklés, a hangképzés rejtelméről. Sikerült megvitatnunk,
értékelnünk a szakmát foglalkoztató, napi pedagógiai
munkánkat érintő legfontosabb kérdéseket, az előttünk
álló legsürgetőbb feladatokat és mindezek mellé célokat
tűznünk. Ilyen célok: zenei anyanyelvünk megőrzése,
a klasszikus, kortárs, és színvonalas mai zenei értékek
pedagógiai szempontú megválogatása és a mai diákok ér-
tékvilágába való beültetése. Ilyen aktuális feladatunk lesz
az előttünk álló években a „Mindennapos éneklés” helyi
bevezetése, amelynek sok nyitott kérdése és befolyásoló
tényezője van, de az már látható, hogy sikeressége a mi

hozzállásunkon és szakmai rátermettségünkön is fog múlni. Mindezeknek a céloknak és feladatoknak a teljesítéséhez el kell igazodnunk a zenepedagógiai eszköztár hagyományos módszereiben és eszközeiben ugyanúgy, mint az infokommunikációs eszközök céltudatos alkalmazásában.

Kodály szerint a zenei táplálék akkor fejt ki a leginkább nevelő hatását, ha azal még a fejlődő korokban találkoznak fiataljaink, minél előbb és minél gyakrabban. A mester zenepedagógusi tevékenysége, sőt egész élete hiteles példa erre. Mint azt tudjuk róla, számos pedagógiai művet írt fiataloknak, a negyvenes években pedig kezdeményezésére indulhatott el az ének-zenei általános iskolák hálózata. Így tette akkor fontossá az éneklés, a muzsikálás pedagógiai céljait, és így váltak azok – világszerte egyedülálló módon – kiemelt nemzeti ügyé.

Kodály kezdettől fogva a szívügyének tekintette az ének-zenei oktatást, emellett sokoldalú pedagógus is volt. Amint azt a fenti idézet is tükrözi, zenepedagógiai elvei korszerűek maradtak, többségükben ma is illeszthetők a művészeti nevelés, sőt általánosan, a nemzeti köznevelés céljaihoz. Persze, a kodályi gondolatokat tudnunk kell a jelen generációinak adottságaira, értékvilágára, befogadó készségére alkalmaznunk. Nem kis feladatot jelent a mai eszköztárra és fogalmakra átültetnünk az életmű

zenepedagógiai törekvéseit. Pedig látjuk, hogy annyira nagy szükség van minderre a mindennapok nevelő-oktató munkájában!

Kemény, szakmai munkával eltöltött, ugyanakkor jókedvű és hihetetlenül sok élményt adó órákat hagytunk magunk mögött. Feltöltődve, hivatásérzetünkben megerősödve, új célokkal, feladatokkal felvértezve térhettünk vissza iskolánkba, otthonunkba, hogy azután ki-ki a maga területén tudja hasznosítani, alkalmazni, továbbadni az itt elhangzottakat, és a gyakorlatba átültetni az itt kapott ötleteket és az itt elsajátított tudást.

Akik Magyarpolányban voltunk, úgy gondoljuk, a mai köznevelés világában egyre fontosabbá válik, hogy jól bánjunk a Kodály által ránk hagyott örökséggel. A

lélek és a nemes érzések tisztaságától mindinkább távolodó világunkban, amely már olykor szinte kiismerhetetlenül változik, egyre fontosabbak azok az alkalmak, melyek megerősíthetnek bennünket egykor elfogadott értékeinkben: **A hamisítatlan és igényes szépség értékei örökérvényűek. Az ezeket hordozó nemzeti és globális zenei örökségünket tovább kell adnunk tanítványainknak!**

Éppen ezért, mi, a résztvevők köszönettel tartozunk a Kodály-tábor szervezőinek, mert a tábor épp ebben a feladatunkban nyújtott rendkívül nagy segítséget. Bízunk benne, hogy még nagyon sokáig útítársak maradunk ezen az úton, s hogy még sokat tehetünk diákjainkért és a magyar zenei nevelés jövőjéért.

Magyarpolány, 2015. szeptember 27.

Mészárosné Surányi Olga
résztvevő énektanár, karnagy

XI. KODÁLY SZAKTÁBOR

Óvodapedagógusok, énektanárok, karnagyok a téma iránt érdeklődők, intenzív szakmai találkozója Magyarpolány 2015. szeptember 25–27.

„Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen.

Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud.

Az igazi művészet az emberiség emelkedésének egyik leghatalmasabb eszköze, s aki azt minél több embernek hozzáférhetővé teszi, az emberiség jötevője.”

(Kodály Zoltán: Visszatekintés, 1929)

ELŐZMÉNYEK

Veszprém megye is több évtizedes kiemelkedő hagyományokkal bír a közös éneklés, a kórusművészet, a zenei nevelés területén. 2003. március 1-jén a Veszprém Megyei Közművelődési Intézet és a zenei szakemberek kezdeményezésére megalakult a **Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli Tagszervezete**.

A **Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli Tagszervezetének** egyik célja, hogy kötődve a kodályi pedagógiai és a helyi hagyományokhoz minél nagyobb gondot fordítson **„zenei kulturális örökségünk” megismertetésére, megtartására**. A Magyar Kodály Társaság szakmai támogatásával a Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli tagszervezete **2003 óta szervezte zenei táborait, képzéseit**, rendezvényeit mindazoknak, akik ápolják, és tovább szeretnék adni a magyarság e szellemi örökségét. A szakmai képzések meghatározó szakmai támogatója **Szőnyi Erzsébet** a Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli elnökségi tagja, Kossuth díjas magyar zeneszerző, a Nemzet Művésze.

Résztvevők köre: elsősorban a régióból, illetve a Dunántúlról jönnek óvónók, tanítók, tanárok, diákok, a téma iránt érdeklődők, de az ország más területeiről és a határon túlról is felkeresik a szakmai találkozót. **A program tervezésének irányműve Kodály Zoltán zenei útmutatása**, amely ma is a zenei köznevelés, a „nevelés” alapját jelentheti:

„Mit kellene tenni? Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját...(1944).

Egy tárgy sem szolgálhatja úgy a gyermek testi-lelki javát (mint az ének)...

Jó ízlést örökölni nem lehet, de igen korán meg lehet azt rontani. Ezért kell már az iskolában, sőt óvodáskorban megindítani a jó zenére nevelést. Ezért fordítom több mint húsz éve időm tekintélyes részét az iskola zenei életének javítására.” (Kodály Zoltán: Visszatekintés)

2015-ben a XI. Kodály tábor a MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG szervezésében, az NKA pályázati támogatásával került megrendezésre.

A XI. KODÁLY TÁBOR CÉLJA

A zenei szaktábor elméleti és gyakorlati előadásaival szeretnénk rámutatni, mennyire aktuális és fontos ma a jövő nemzedéke számára a Kodályi életmű ápolása, valamint a **Kodály koncepció – a „Magyar módszer”, és Kodály Zoltán a Visszatekintés című kötetekben összegyűjtött írásainak, beszédeinek nyilatkozatainak megismerése, e szellemi örökség kiváló ismerői és művelői által.**

Az óvoda pedagógusok, tanítók, tanárok és a szülők, nagyszülők pótolhatatlan feladata, hogy megtanítsák meglátni az igazi értékeket, megmutassák a hagyományok megismeréséhez, ápolásához vezető utat.

A karvezetők kérését figyelembe véve, a programban **helyet kap**, a szorosan vett **kórusmetodikáról szóló, gondolatcsere, intenzív gyakorlati tanácsadás** - a tervezéstől, előkészítéstől a mű megvalósulásáig, megszólaltatásáig történő lépésekről. Az iskolai fenntartó változások miatti átalakulások a zenei nevelés területén is más tematikát, módszertani változást igényelhetnek, melyhez segítséget, kaphatnak a résztvevők.

Nagy Tiborné Nyári Ágnes

KÓTA falinaptár 2016

A KÓTA idén ősszel először indítja útjára 2016-os falinaptárát, melyben sokrétű zenei tevékenysége számos oldaláról mutatkozik be. Az ország legkülönbözőbb pontjairól származó nagyszerű együtteseket – 9 kitűnő kórust a kóruscsaládok minden fajtájából, 2 neves zenekart és 8 népzenei együttest – ismerhetünk meg közelebbről, amelyet kiegészítettünk a magyar zenei élet számunkra legfontosabb évfordulóival.

A kiadványon található QR-kód segítségével a Szövetség honlapjára, illetve közvetlenül az adott naptárlapon

szereplő együttes internetes felületére navigálhatunk, ahol további, folyamatosan frissülő **INFORMÁCIÓK** találhatóak az amatőr zenei mozgalomban részt vevők, illetve az iránt érdeklődők számára.

Az igényes kivitelű (fóliázott) kiadvány megrendelhető a KÓTA Titkárságán kota@kota.hu, illetve megvásárolható a rendezvényeinken.

A falinaptár ára – melynek megvételével támogatja a KÓTA tevékenységét is – 1.200-Ft. (+ postaköltség)

TISZTELT OLVASÓ! KEDVES BARÁTAINK!

Tisztelettel kérjük minden a kórusmuzsikát és népzenet szerető Barátunkat – akik ismerik és becsülik a KÓTA munkáját – támogassák kulturális tevékenységünket személyi jövedelemadójuk 1%-ával! Köszönjük!

Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA Adószám: 19660372-1-41

KATONADALOS TALÁLKOZÓ TASZÁRON

2015. szeptember 27-én 3. alkalommal rendezte meg a Nyugdíjasok Szervezeteinek Somogy Megyei Szövetsége a **Somogyi Szépkorúak Katonadalos Találkozóját**, amely egyben a Szépkorúak Hónapja megnyitó rendezvénye is volt.

A Szövetség kiemelkedő kulturális tevékenységén belül is megkülönböztetett figyelmet fordít a hagyományörzésre, hagyományápolásra. Fontosnak tartják azon értékek ápolását, átadását, amelyek sajnos egyre kevésbé kapnak figyelmet a mindenna-

pi életünkben. Ilyen megőrzendő értéknek tekintik a katonadalokat, melyek egy sajátos zenei értéket hordoznak és e „speciális műfajon” keresztül mutatják be Magyarország történelmi korszakait.

A sorozott hadsereg megszűnésével, a honvédség gyökeres átalakulásával gyakorlatilag megszűnt a „hagyományos” katonadal éneklés. Napjainkban többnyire nyugdíjas szervezetek műsoraiban él tovább.

Emeli a rendezvény rangját és értékét, hogy Magyarországon ez az egyedüli olyan katonadalos találkozó, amelyet honvédséghez nem kötődő „civil” szervezet rendez.

nai múltra tekint vissza. Stílusosan a volt „Tiszti Klub”, a jelenlegi önkormányzat épületében található nagyterem ad otthont az egésznapos programnak, ahol az egykor aktívan működő alakulat tartotta korábban a rendezvényeit. Kísérő programként minden évben ingyenesen megtekinthető a volt laktanyában található Katonai és Repülő Múzeum.

A rendezvényt szervező Szövetség elnöke *Stikel János* nyugállományú honvéd ezredes, aki minden lehetőséget kihasznál arra, hogy valódi katonai élményben részesülhessen a hallgatóság. Az évek során nyitó műsoraként a **Kaposvári Helyőrségi Fúvószenekar**, 2015-ben pedig a **Magyar Honvédség Légierő Zenekar** térzenével és mini koncerttel szórakoztatta a közönséget. Az igazi „katonai” hangulatot, pedig a „gulyás ágyúban” főtt csülkös bab hozta meg. A köszöntők során megemlékezés történik a katonai évfordulókról, valamint az évfordulóhoz kapcsolódó áldozatok emlékének is tisztelettel adóznak a megjelentek.

Somogy megyében igen népszerű a rendezvény, egyre többen jelzik részvételi szándékukat. A fellépő csoportok és egyéni előadók száma 25 – 30 között mozog. A megye több településéről érkeznek a résztvevők, a teljesség igénye nélkül Marcaliból, Kaposvárról, Nagyatádról, a Balaton környékéről és több Dél-Somogyi kistelepülésről. A résztvevők és érdeklődők száma rendszeresen meghaladja a négyszáz főt. A csoportok között megtalálhatóak vegyes életkorú és idősebb korosztályok is. A stílus is nagyon változatosan tevődik össze: népdalkörök, hagyományörző egyesületek, kórusok, veterán csoportok és dalárdák. Örömteli, hogy több férfi előadóból álló kórus és dalárda is szerepel előadóként. A dalok és a stílusok az előadók által szabadon választhatók, így a magyar katonadalkok palettáján megtalálható különböző korszakok gyűjtései nagyon széles spektrumon mozognak. Kuriózum, hogy élő előadásban hangszeres kísérek is hallhatóak, így a klarinét, a hegedű, a tangóharmonika és a citera is szerepel több csoport repertoárjában, valamint néptánc is színesíti a műsorokat. Minden évben felbukkannak olyan dalok, amelyek csak nagyon ritkán hallhatóak, vagy egyáltalán nem ismertek. Ez is a találkozók egyik nagy értéke. Az amatőr csoportok között találhatóak országos szintű minősítéssel rendelkezők is, így méltán mondható el, hogy nagyon színvonalas rendezvényről beszélünk.

A jövő évben megrendezésre kerülő találkozón szívesen látjuk a kórusokat minden korosztályból.

Utasiné Kenderák Tímea

a taszári népdalkör vezetője, önkéntes segítő résztvevő

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK OLDALA

FONÓHÁZI HANGULATOT IDÉZTEK

A pásztorok „Mariskája”

Fonóházi esték címmel hagyományörző estet szervezett a **Veszprém Megyei Népművészeti Egyesület** a kis bakonyi falu iskolájában. *Vastag Richárd* Aransarkantyús táncos, a Népművészet Ifjú Mestere beköszöntője után *Farkasné Petrikowsky Marianna* egyesületi elnök köszöntőjében elmondta, céljuk felidézni a régi fonóházi hangulatot, visszatartani a hagyományokat és általa lelassítani kicsit a rohanó időt. Régen a fonóban ismerték meg az ifjak közösségük hagyományait, dalait, népszokásait. Egyesületük – a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával szervezett estjeiken – a környéken élő kézművesek, népi iparművészek, dalosok, táncosok, népzeneészek közreműködésével megismerteti a gyermekekkel, érdeklődő felnőttekkel a bakonyi, Balaton-felvidéki népi kultúra kincseit. *Nagyné Nyári Ágnes*, az est házigazdája, a Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli tagszervezetének titkára elmondta, novemberben és decemberben tervezik a programsorozatot folytatását és szólt a település értékeiről, hagyományairól. A résztvevők érdeklődéssel hallgatták *Vastag Ricsi* ismertetőjét a Vendel napi népszokásokról. Megtudhattuk, hogy őrizte rövid ideig Szent Vendel, a pásztorok védőszentje a mennyország kapuját, mi is a pásztorok „Mariskája”, mit jelent, ha egy nő kendőt visel. Hangsúlyozta, a népművészet kincs, s e virágzó kultúrát kötelességünk átörökíteni, merítkezni belőle. Bakonyi kanásznótát tanított a gyermekeknek, akik élvezettel

próbálgatták az ugróstánc alaplépéseit is, majd a közelmúltban alakult **Gerence Néptáncgyűttes és Baráti Kör**, valamint a veszprémi **Szilágyi Erzsébet Katolikus Általános és Alapfokú Művészeti Iskola ifjúsági csoportjának** néptánc műsora következett. Mezőségi koreográfia mellett borzavári táncokat mutattak be, melyek *Pesovár Ernő* és *Andrásfalvy Bertalan* 1952-es gyűjtéséből maradtak fenn, köztük a kovács mesterségtáncot. Az esten borzavári, Békefi Antal gyűjtéséből válogatott népdalokat énekelt a **Borzavári Népdalkör**, megénekelte a közönséget is. *Vastag Ricsi* úgy értékelte szerepüket a faluban: „nemcsak dalkör, de csoda, kincs-ér, mely jó példa a fiatal generációnak.” A fergeteges hangulatú táncbemutató után *Kropf Milán Junior Prima* díjas fadaragó a bakonyi mives faragások mintakincseiről, a motívumok jelentőségéről beszélt, majd a gyermekek kipróbálhatták fadaragási készségüket, *Troják Zsuzsanna* bőrszervezetével pedig karkötőt készíthettek. Az est tánczással zárult.

Vastag Ricsi vezetésével a néptáncosok fergeteges műsort adtak *Vastag Ricsi* ismertetőjét nagy érdeklődéssel hallgatták a kicsik és a felnőttek egyaránt.

Vastag Ricsi ugróstáncot tanított a gyermekeknek, közösen népi játékokat játszottak és bakonyi népdalokat énekeltek.

/ Borzavár (mah) / *Nagy Tiborné Nyári Ágnes*

MEGHÍVÓ

A VESZPRÉM MEGYEI NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLET

Tisztelettel meghívja a

FONÓHÁZI ESTÉK

Tánc házi sorozat és kézműves foglalkozások

Szent Mihály havától- Karácsony haváig című hagyományörző rendezvény sorozatára

Mindszent havában

2015. október 16.-n 17.00 órára Borzavárra

a Borzavár-Porvai Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolába

Köszöntő

Farkas Balázné Petrikowsky Marianna

szöví Népi Iparművész, szakoktató

Veszprém Megyei Népművészeti Egyesület elnöke,

A fonóházi est háziasszonya:

Nagy Tiborné Nyári Ágnes

Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli Tagszervezetének titkára

NKA pályázat szakmai koordinátora

Egy kis technika... 115.

A magánhangzók közül **Í**-vel és **É**-vel elég nehéz darabot (koncertet) kezdeni, de még mindig könnyebb, mint **Á**-val, **A**-val, vagy **E**-vel. Egy pár segítő mozdulattal ugyanis kivédhetjük az **Í**-re (**É**-re) leselkedő veszélyeket.

A fő veszély abban áll, hogy hátra csúszik, vagyis a garatizmok némelyike is benne van a képzsben, s ettől keményedik a hangzás, romlik az intonáció. Az **Í** (**É**) hangzó formánsterülete ugyanott van, ahol az **Ű** (**Ó**) hangzóé, az elülső fogak mögött (ill. *csöppet hátrább a szápadon*). Tehát egészen elől kell lennie.

Sok tévelygés kering ezzel kapcsolatban:

Mivel az ajakkerekítéses magánhangzók gégelazító hatásúak, sokan használják azt az instrukciót, hogy „úgy énekelj az **Í**-t, (**É**-t), mintha **Ű** (**Ó**) lenne”. Ez azonban nem kielégítő megoldás, mert ugyan valóban enyhül az **Í** (**É**) torkossága, de fonetikailag nem tiszta így a hangzó. A hallgató számára egyfajta csalódás, ha „Isten veled rózsám” szerűséget hall a tisztán hangzó „Isten veled rózsám” helyett, „Üglüce szívem”-et „Iglüce szívem” helyett. Még ha nem is változott át teljesen a hangzó, hanem egyfajta a kettő közötti keverék hangzó jön is létre így, mindenképpen zavaró modorosság.

Sokan azt az instrukciót adják, hogy az **Í**-t (**É**-t) indítsuk lágy levegővel. Ez valamit javít a helyzeten, de attól még ugyanolyan hátul képzett lesz a hangzó. Nem beszélve arról a felszólításról, hogy „hozzuk előre az **Í** hangzót, mert annak elől kell szólnia”. Szegény amatőr énekes honnan tudná, hogy hogyan kell előre hozni?

Az alábbi megoldás mellett, hogy teljesen a helyére teszi az **Í** (**É**) hangzót, tehát előre hozza, ugyanakkor az érthetőség tisztasága sem csorbul.

- Idézzük fel a lendületes levegő indítás hasizom mozdulatát pl. **ssssssss** hangoztatásával (előtte hagyjunk időt a hasizom ellazítására!)

- Ugyanilyen mozdulattal indítsuk el ezt a szótagot: **HŰŰŰŰ**, (**HŐŐŐŐŐ**) tehát a magánhangzón állunk egy kicsit, majd óvatosan átforgatjuk subito pianissimo **Í**-vé (**É**-vé).

Vizuálisan érzékeltetve: **HŰŰŰŰŰiiiiiii** (**HŐŐŐŐŐééééé**)

Rendkívül fontos az **Ű** (**Ó**) TÖKÉLETES ajakkerekítése. Ez gondoskodik a gége lazításáról, a hasfali hangindítás pedig a levegő puhaságáról. Végül a pianissimo elengedhetetlen ahhoz, hogy az **Í** (**É**) átvegye az **Ű** (**Ó**) helyét.

- Ezután azonnal mondassuk ki a mű kezdő szavát (Isten), vigyázva, hogy „ne mozduljunk el”, azaz ugyanolyan legyen a szó kezdés, mint a segítő gyakorlat végeredménye.

- Következhet az indítás most már énekelve is, megint csak arra figyelve, hogy az iménti beszéd és a mostani ének semmiben se különbözzön egymástól.

Az **Í** hangzó javításával kapcsolatban lásd még: ... egy kis technika...106.

Gyermekeknél semmiféle felnőtt énekképzési instrukciót nem alkalmazunk. Csupán halkán ismételtetjük valamilyen üreggyel (*ritmusnevekkkel való gyakorlás*) sokszor egymásután, gyorsan, ugyanakkor halkán a ti szótagot (*lehet hozzá mosolyogni is*). Majd átváltani **ni-ni-ni-ni**-re. Ebbe bele lehet vinni egy kis csodálkozást is, ezáltal a beszédhangot feljebb csúsztatni. Ezután kezdeni az **Í** hangzóval kezdődő éneket (pl. Iglüce...Ispiláng...).

Dr. Bruckner Adrienne

Társadalmi kérdések, keresztény válaszok a művészetben

Főtisztelendő Prof. Dr. Goják János emlékest

Kájoni János Ferences Ház (Budapest II. Szilfa u. 4.)
2015. december 6. vasárnap délután ½ 5-kor

Előadók:

Horváth Pál vallástörténész (MTA Filozófiai Intézet)
Horváth Zoltán *operarendező, Erkel-díjas érdemes művész*
Közreműködik:

Für Éva, Mackó Mónika, Tóth Renáta – *ének*
Nagy Márta, Németh Sándor – *zongora*
a Pomázi Református Kórus, vezényel Bíró Krisztina
a Viadana Kamarakórus, vezényel Horváth Jerne

Hangfelvételtől:

Németh Gábor, Valentovics Margit, Vereckei Attila
– *ének*

Köteles György – orgona a Viadana Kamarazenekar
vezényel Csendes Éva, Till Ottó

Műsoron ismeretlen középkori szerző, Viadana, Perti,
C. Franck, Dvořák, Esterházy Pál, Bárdos Lajos, Szőnyi
Erzsébet és Szokolay Sándor motettái, Harmat Artúr és
Szőnyi Erzsébet feldolgozásai

Rendező: Viadana Kórus- és Zenekari Egyesület

Támogatók: II. kerületi Önkormányzat,
Concerto Ecclesiastico Alapítvány

HIBAIGAZÍTÁS

A ZeneSzó 2015 / 5-ös szám második oldalán ANTAL MÁTYÁS kitüntetését helytelenül közöltük.

HELYESEN: ANTAL MÁTYÁS Liszt Ferenc-díjas karmester, a Nemzeti Énekkar karigazgatója – Kiemelkedő színvonalú munkája elismeréseként a **Magyar Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat** kitüntetését kapta Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől 2015. augusztus 20-án.

Elnézést kérünk! /szerk./

BÁRDOS SZIMPÓZIUM 2016

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar 2016-ban is megrendezi szakmai találkozóját, a **Bárdos Szimpóziumot**. Az intézmény Bárdos Lajos Leánykara működésének 40. évfordulója alkalmából idén a rendezvény középpontjában a jubileum és a kórusmuzsika áll. Hangversenyekkel, előadásokkal, bemutató kóruspróbákkal kívánjuk segíteni az iskolai kórusok, valamint a felnőtt énekkarok munkáját, repertoár bővítését, a kórusvezetők továbbképzését.

A Bárdos Szimpózium **időpontja és helyszíne**: 2016. március 11-13., a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar épülete. A Szimpóziumra várjuk az alsó- és középfokú ének-zene oktatás, a zeneművészeti képzés tanárait és a kórusvezetés szakembereit, valamint a pályánkra készülő fiatalokat.

Megkülönböztetett szeretettel hívjuk a Bárdos Leánykar egykori tagjait, az intézmény Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés tanszékének volt hallgatóit és tanárait. A programsorozatban lehetőség nyílik közös éneklésre, évfolyam-találkozók megrendezésére, szakmai beszélgetésekre.

Kérjük volt hallgatóinkat, hogy címlistánk frissítése érdekében küldjék el elérhetőségüket a következő címre:

musictheory@music.unideb.hu.

A Szimpóziumon - mint nem akkreditált továbbképzésen - való részvételről a 93/2009. (IV. 24.) korm. rendelet értelmében igazolást adunk.

További információkat 2015 novemberében teszünk közzé az intézmény honlapján: **www.music.unideb.hu.**

Dr. Sárosi-Szabó Márta

Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek Bruckner Adrienne: Énekelni jó(l)! c. könyve alapján 2015. második féléve

Felelős: Dr. Vékássy Lászlóné

Cím: 1052. Budapest Vármegye u. 9. Tel.: 06/20/353-3764, e-mail: vekassy@t-online.hu NFM eng.szám: 82/51/2012.

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekhangképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekhangok kezelésének, fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.
- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangkarbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele: felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök: zenepedagógus, ének-zenet tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;
- aktív részvétel kamaraének mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2015. második felében: november 7.,13.,20.,27., december 5. (jelentkezési határidő: nov. 1.)

A részvételi díj összege: 45.000 Ft

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín: Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület Vármegye utca 9.

A továbbképzés foglalkozik

- az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű óravezetés, - kóruspróba, a mutálás problémái),
- tartalmazza a különböző korosztályok beénekltetési módszereit, gyakorlatait,
- egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.

Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi (8 óra)

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagynál és a Szerkesztőségben

2016 OKTÓBER

BUDAPEST

VOX CAELESTIS VEGYESKAR

A VOX CAELESTIS VEGYESKAR – MAI FORMÁJÁBAN – 2009 ÓTA LÉTEZIK.

Tagjai először a Magnificat Gyermekkar 10 éves jubileumi koncertjén énekeltek együtt. A zene szeretete, összetartó ereje, a kialakult barátságok a vegyeskar megalapítására készítették az egykori gyermekkari kórustagokat. A Vox Caelestis a KÓTA által szervezett koncerteken is gyakorta fellépett: 2013. okt. 23-án a nemzeti ünnep alkalmából rendezett hangversenyen a Mátyás templomban, 2014-ben a Nemzetközi Zenepedagógiai Szimpózium nyitókoncertjén az Avilai Nagy Szent Teréz templomban és 2015-ben a Magyar Kultúra Napján, Szegeden. A kórus első megmérettetése a budapesti – Interkultur által szervezett - Nemzetközi Kórusverseny volt, ahol a vegyeskari kategóriában I. helyezést nyert, valamint az összes versenyző együttes közül a legmagasabb pontszámot kapta. Az egyházi szereplés gyakori a kórus tevékenységében: szentmisén közreműködött az Egri Székesegyházban, a Lehel téri Árpád-házi Szent Margit templomban, koncertet adott a kőbányai Szent László és a VIII. kerületi Jézus Szíve templomban. Külföldön három alkalommal járt a kórus: 2012. Ausztria, 2014. Románia, 2015. Olaszország. A kórus karnagya Szebellédi Valéria, Liszt Ferenc-díjas karnagy, a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt és a Köztársasági Elnöki Érdemérmé kitüntetettje, Kétszeres Artisjus-díjas, nyolcszoros Nagydíjgyőztes, Kórusolimpia-győztes. Széles repertoárral neveli kórusát, koncertjeiken rendszerint különböző korszakokból való kórusművek hangzanak fel. Fontosnak tartja a kortárs szerzők műveinek előadását, több darab ősbemutatója fűződik nevéhez (Orbán György, Kocsár Miklós, Mohay Miklós, Reményi Attila, Gyöngyösi Levente szerzeményei).

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Október 1.

A ZENE VILÁGNAPJA

1975 óta Yehudi Menuhin kezdeményezésére

Október 1.

BÁRDOS LAJOS SZÜLETÉSÉNEK

117. évfordulója

Október 22.

LISZT FERENC SZÜLETÉSÉNEK

205. évfordulója